

Warszawa, dn. 24 listopada 2008 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Dziecka

Marek Michalak

ul. Śniadeckich 10, 00-656 Warszawa
tel.: 022 696 55 44, fax: 022 629 60 79

ZBIA/500 - 61 /2008/EK

Szanowna Pani
Ewa Kopacz
Minister Zdrowia

Wielce szanowna Pani Minister,

Uprzejmie informuję Panią Minister, że w ostatnim czasie odbyłem kolejne spotkanie ze środowiskiem lekarzy w celu rozpoznania problemów, jakie pojawiają się w związku z zaspokojeniem potrzeb zdrowotnych dzieci. Jednym z rozpoznanych problemów jest **profilaktyka zakażeń HIV u dzieci.**

Polska podpisała w 2004 roku w Dublinie deklarację, która zobowiązuje do eliminacji zakażenia HIV u dzieci do 2010 roku. Z danych epidemiologicznych wynika, że liczba kobiet zakażonych HIV wzrasta, równocześnie kobiety te, coraz częściej decydują się na posiadanie dzieci. Kluczowym zagadnieniem dla podejmowania skutecznych działań zapobiegających zakażeniom wertykalnym dzieci, jest wiedza kobiet ciężarnych o swoim zakażeniu HIV. **Współczesny poziom medycyny pozwala na skuteczną ochronę dziecka przed zakażeniem.** Pomoc medyczna kobiecie zarażonej HIV, udzielona zgodnie z rekomendacjami ekspertów Polskiego Towarzystwa Ginekologicznego w czasie ciąży i porodu, minimalizuje niebezpieczeństwo zakażenia dziecka.

Jak wynika z rekomendacji ekspertów Polskiego Towarzystwa Ginekologicznego, w opiece przedporodowej, wszystkim kobietom ciężarnym należy zaproponować badanie w kierunku HIV, podczas pierwszej wizyty u lekarza położnika – ginekologa. Celowym działaniem które wzmocniłoby wagę tej rekomendacji, jest zmiana treści w załączniku Nr 1- **Zakres profilaktycznych świadczeń opieki zdrowotnej u kobiet w okresie ciąży wraz z okresami ich przeprowadzania** do *Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia*

2004 r. w sprawie zakresu świadczeń opieki zdrowotnej, w tym badań przesiewowych, oraz okresów, w których te badania są przeprowadzane (Dz. U. Nr 276, poz.2740), w tabeli: Badania diagnostyczne i konsultacje medyczne. Wykreślenie słów „z podwyższonym ryzykiem” zawartych w nazwie badania diagnostycznego „Przeciwciała anty-HIV (u kobiet w okresie ciąży z podwyższonym ryzykiem po uprzednim uzyskaniu zgody – z poradą przed pobraniem krwi i po uzyskaniu wyniku) oraz oznaczenie przeciwciał anty-HIV u partnera ciężarnej po uprzednim uzyskaniu zgody” spowoduje, że badania poziomu przeciwciał anty-HIV będzie proponowane dwukrotnie (w 10 i 37 tygodniu ciąży) każdej kobiecie w ciąży, bez konieczności zaliczenia jej do grupy ryzyka.

Konotacje społeczne pojęcia HIV, w dalszym ciągu, w świadomości wielu ludzi zawierają elementy stygmatyzujące. Usunięcie zapisu wskazującego, że kobieta zaliczona została do grupy ryzyka, przyczynić się może do tego, że większa ilość kobiet w ciąży wyrazi zgodę na wykonanie badań w kierunku przeciwciał anty - HIV. Zmiana ta spowoduje także, że dla lekarzy położników badanie poziomu przeciwciał anty - HIV nie będzie fakultatywne, ale mieszczące się w zestawie badań jakie należy zaproponować każdej kobiecie ciężarnej.

Mając na względzie dobro dziecka i świadomość wagi problemu, na mocy do art.10 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. Nr 6, poz. 69) uprzejmie proszę Panią Minister o rozważenie celowości wprowadzenia zaproponowanych zmian w treści ww. rozporządzenia.

z wyrazami szacunku
Marek Szmajdziński

MINISTER ZDROWIA

MZ-ZP-D-073-13183-2/WS/09

2009 -01- 19

Warszawa, ...

Pan

Marek Michałak

Rzecznik Praw Dziecka

Szanowny Panie Rzeczniku

W odpowiedzi na wystąpienie ZBIA/500-61/2008/EK, zawierające propozycję *rozważenia możliwości zmian przepisów prawa w zakresie świadczeń profilaktycznej opieki zdrowotnej u kobiet ciężarnych (w szczególności badania poziomu przeciwciał anti-HIV) w celu ograniczenia zakażeń HIV wśród dzieci*, uprzejmie proszę o przyjęcie poniższych wyjaśnień.

Opieka zdrowotna nad kobietą ciężarną w Polsce realizowana jest w oparciu o przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. *o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych* (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027). Zgodnie z przepisami, każda kobieta w okresie ciąży, niezależnie od statusu socjalnego, ma zagwarantowaną bezpłatną opiekę zdrowotną. Szczegółowy zakres świadczeń profilaktycznej opieki zdrowotnej u kobiet w okresie ciąży określają przepisy Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2004 r. *w sprawie zakresu świadczeń opieki zdrowotnej, w tym badań przesiewowych oraz okresów, w których badania te są przeprowadzane* (Dz. U. 276, poz. 2740).

Inspiracją do przedłożenia przez Pana Rzecznika propozycji zmiany treści załącznika Nr 1 do Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2004 r. *w sprawie zakresu świadczeń opieki zdrowotnej, w tym badań przesiewowych oraz okresów, w których badania te są przeprowadzane* (Dz. U. 276, poz. 2740) – jak wynika z treści pisma - stanowią rekomendacje grupy ekspertów Polskiego Towarzystwa Ginekologicznego (PTG) *w zakresie*

zapobiegania perinatalnej transmisji HIV. Przedmiotowe rekomendacje, opracowane w oparciu o najnowszą wiedzę medyczną na temat profilaktyki zakażeń HIV/AIDS odnoszą się do całościowego postępowania z kobietami będącymi w ciąży i zakażonymi wirusem HIV. Pragnę wskazać, że z uwagi na wartość merytoryczną oraz znaczenie w profilaktyce HIV/AIDS, rekomendacje PTG zostały zamieszczone na stronie internetowej Ministerstwa Zdrowia www.mz.gov.pl (zakładka: System). Treść opracowania udostępniono również na stronie internetowej Krajowego Centrum ds. AIDS – Agencji Ministra Zdrowia www.aids.gov.pl.

W opinii Pana Rzecznika, zmiana przepisów rozporządzenia, polegająca na wykreśleniu w nazwie badania określenia *poziomu przeciwciał anty-HIV* u kobiet w okresie ciąży słów „z podwyższonym ryzykiem”, może przyczynić się do tego, że większa ilość kobiet w ciąży wyrazi zgodę na wykonanie badań w kierunku przeciwciał anty-HIV.

Podzielaam wyrażoną w wystąpieniu opinię, że *konotacje społeczne pojęcia HIV*, w dalszym ciągu, w świadomości wielu ludzi zawierają elementy stygmatyzujące, co może stanowić przyczynę zbyt niskiego – w porównaniu z innymi krajami europejskimi - wskaźnika badań w kierunku HIV u kobiet ciężarnych w naszym kraju. Według danych Polskiego Towarzystwa Ginekologicznego wskaźnik ten w Polsce nie przekracza 10%, gdy w większości krajów Unii Europejskiej kształtuje się na poziomie powyżej 50%.

Istotny wpływ na kształtowanie postaw społecznych wobec osób zarażonych HIV/AIDS oraz zapobieganie zakażeniom ma edukacja zdrowotna. W ramach *Krajowego Programu Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV na lata 2007-2011* realizowane są kampanie medialne skierowane do ogółu społeczeństwa. Celem tych działań jest kształtowanie postaw prozdrowotnych i odpowiedzialności za zdrowie własne oraz podnoszenie wiedzy o HIV/AIDS. W sposób szczególny do kobiet w ciąży lub planujących dziecko skierowana była kampania medialna przebiegająca pod hasłem: *Daj szansę swojemu dziecku. Nie daj szansy AIDS!* Ponadto, edukacja zdrowotna w zakresie uświadomienia znaczenia badań diagnostycznych w kierunku HIV/AIDS wykonywanych u kobiet ciężarnych dla zdrowia dziecka jest zadaniem realizowanym przez lekarza i położną podstawowej opieki zdrowotnej.

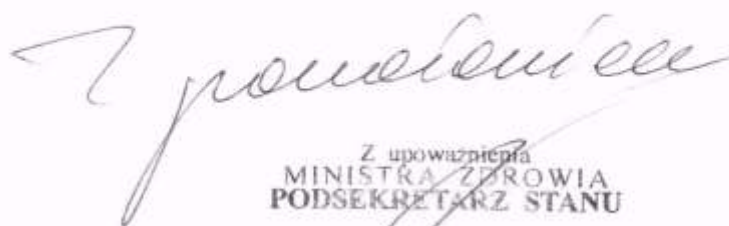
Badanie poziomu przeciwciał anty-HIV jest finansowane z budżetu państwa w ramach *Krajowego Programu Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV na lata 2007-2011*. Nie istnieją zatem przeszkody ekonomiczne, by badanie to było proponowane przez lekarza każdej kobiecie ciężarnej, gdy występują ku temu wskazania.

Pragnę poinformować Pana Rzecznika, że aktualnie w Ministerstwie Zdrowia trwają prace nad opracowaniem projektu standardu opieki okołoporodowej. Prace prowadzone są przez *Zespół do spraw opracowania projektu standardu opieki okołoporodowej*, powołany przez Ministra Zdrowia zarządzeniem z dnia 31 października 2008 roku (Dz. Urz. MZ.07.16.90). Członkami zespołu są wybitni specjaliści z takich dziedzin medycyny, jak: położnictwo i ginekologia, neonatologia, perinatologia. Wypracowane przez zespół rozwiązania będą stanowić podstawę do nowelizacji przepisów w zakresie świadczeń profilaktycznej opieki zdrowotnej odnoszących się w szczególności do kobiet w okresie ciąży oraz małych dzieci.

Uprzejmie informuję, że propozycje Pana Rzecznika w tym zakresie zostaną przedstawione ekspertom na najbliższym posiedzeniu *Zespołu do spraw opracowania projektu standardu opieki okołoporodowej*, które odbędzie się w dniu 20 stycznia 2009 roku.

Jednocześnie, pragnę przeprosić za opóźnienie w udzieleniu odpowiedzi, spowodowane znaczną liczbą wpływającej do Ministra Zdrowia korespondencji.

Z upoważnienia
MINISTRA ZDROWIA
PODSEKRETARZ STANU

Adam Fronczak